

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

katedra psychologie

Teze bakalářské práce

**Toskové a Gegové v Albánii a jejich pohled na Albánce v
okolních státech**

Petr Müller

© 2016 ČZU v Praze

Souhrn

Tato práce zkoumá etnickou identitu Albánců uvnitř i vně Albánie prostřednictvím kvalitativního výzkumu. Vychází z terénního výzkumu provedeného v Albánii a Kosovu. Práce sleduje několik základních etnodiferenčních znaků a jejich relevanci při konstruování etnické identity vybrané skupiny žijící v Albánii a Kosovu. Zaměřuje se na otázku jazyka, náboženství, historické paměti, politiky, státní hranice, etnických stereotypů a subjektivního vnímání vlastního etnického vědomí.

Klíčová slova: Toskové, Gegové, Albánci, Kosovo, Kosovští Albánci, kvalitativní výzkum, etnicita, identita, Velká Albánie, národ, nacionalismus

Úvod a cíl práce

Albánská republika je středomořský stát na Balkánském poloostrově, ve kterém žijí necelé tři miliony obyvatel. Většinu tvoří Albánci, kteří se dělí na Tosky a Gegy. Toskové se vyskytují na jihu Albánie, Gegové na severu. Z náboženského hlediska jsou Toskové většinou muslimové (80 %), z toho asi 2 % bektašové, zbytek tvoří ortodoxní křesťané 20 %. Gegové jsou z 69 % muslimové sunnitě a 10–30 % tvoří katolíci.

Druhou oblastí, v které byl proveden terénní výzkum, je Kosovo. Výzkum se týkal Kosovských Albánců, kteří zde tvoří 90% obyvatel, ačkoliv toto území z historického hlediska patří Srbům.

Cílem terénního výzkumu bylo zmapovat, zda se Albánci a Kosovští Albánci rozlišují na Tosky a Gegy i v současnosti a podle čeho tak činí nebo se cítí jako jeden národ Albánců.

Hlavní výzkumná otázka

- Jak se liší etnická identita Albánců v Albánii a Kosovu?

Vedlejší výzkumné otázky

- Rozlišují se Albánci na Tosky a Gegy, a podle čeho tak činí?
- Interpretace historických událostí v souvislosti s vnímáním etnické příslušnosti jejich obyvatel.
- Identifikovat vliv režimu Envera Hodži na albánskou mentalitu, jazyk a etnickou příslušnost obyvatel.
- Mají Albánci a Kosovští Albánci zájem o vytvoření Velké Albánie?

Metodika

Tato práce vychází z kvalitativního, terénního výzkumu uskutečněného v září 2014 v Albánii a v červenci 2015 v Kosovu. Klíčovou metodou použitou při výzkumu je dotazování. V práci bylo využito polostrukturovaných rozhovorů. Práce sleduje několik základních etnodiferenčních znaků a jejich relevanci při konstruování etnické identity Albánců a Kosovských Albánců. Zaměřuje se na otázku jazyka, náboženství, historické paměti, politiky, státní hranice, etnických stereotypů a subjektivního vnímání vlastního etnického vědomí.

Závěr

Ačkoli jsou Albánci velcí nacionalisté, kteří dávají na odiv svou lásku ke své zemi, tak se v žádném případě nejedná o iredentismus. Albánce žijící mimo jejich vlastní stát považují za cizince. U Kosovských Albánců bylo k vytvoření závěrů třeba rozdělit populaci na generaci mladší a střední. Mladí Kosovští Albánci měli silný pocit sounáležitosti k Albáncům, považují se za tak blízké národy, že by souhlasili se sjednocením Albánců do jednoho státu, jenže byli příliš rozdílné názory na to, jak by to mělo v praxi fungovat. Hlavním důvodem, proč idea Velké Albánie už nebyla aktuální, však je, že už lidé necítili potřebu za ni bojovat. Starší generace Kosovských Albánců vnímala obyvatele Albánie jako cizince. Byli si vědomy vzájemné odlišnosti, s myšlenkou Velké Albánie by nikdy nesouhlasili. Jejich vlastí je Kosovo, ne Albánie.

Albánci v Albánii mají každý kraj od sebe kulturně odlišný a obyvatelé jsou různí, nicméně termíny Tosk a Geg stále relevantní jsou. V myslích obyvatel existovala myšlenka, že podle etnické příslušnosti k Toskům nebo Gegům se s obyvateli zacházelo různě, že v moderní historii Albánie bylo jedno etnikum zvýhodňováno na úkor druhého. V očích mladé generace už toto rozdělení mizí. U Gegů, jakožto těch v minulém režimu utlačovaných pomaleji.

Důležitý je pohled lidí ze střední části Albánie, kteří toto rozdělení považovali za bezvýznamné, zde se obě subetnika setkávaly a zjistily, že mezi nimi není žádný rozdíl. Zde je běžné, že lidé měli v rodině Tosky i Gegy, tudíž by ani sami nevěděli za co se považovat, takže toto rozdělení upadá, především v městských oblastech. Toskové také

konstatovali, že odlišní jim připadají především Gegové z hor, kteří mají odlišnou kulturu a praktikují krevní mstu. Albánci v Albánii jsou rozděleni na dvě etnika Tosky a Gegy, kdežto Albánci v Kosovu tvoří jeden samostatný národ Kosovských Albánců.

Albánci v Albánii vnímali jako národní dějiny, dějiny Albánie. Kosovští Albánci vnímali jako národní dějiny, dějiny Kosova. V Kosovu byli za národní politické elity považováni politici v Kosovu, rovněž jako své politiky vnímali politiky v dobách Jugoslávie.

Gegové na severu Albánie se vymezovali vůči Toskům také na základě historických událostí. Patřilo mezi ně snadné přizpůsobení Osmanské říši a změna náboženství.

Rozdílné náboženství Albánce vzájemně nerozděluje. Je možné, že na to měl vliv i režim Envera Hodži, který vyhlášením Albánie, jako ateistické země, toto riziko eliminoval. Hodžův režim se projevil i v oblasti jazykové, kdy ustanovil jako spisovnou Albánštinu toskickou variantu. Významnější dopad mělo jeho prosazování jednotnosti Albánců v oblasti etnické. V dobách režimu oficiálně existoval jeden národ Albánců, kteří byli etnicky jednotní. V očích našich respondentů však některé rozdíly nadále přetrvávaly. Toskové se měli za Hodžova režimu lépe po materiální stránce. Také přijali tuto jednotnost lépe a většina z nich považuje rozdělení na Tosky a Gegy za dávnou minulost. Gegové si pamatovali, že za dob Hodžova režimu, byla snaha o etnické sjednocení Albánie, ale oni se měli hůř a byli chudší. Považují se za odpůrce Hodžova režimu a Tosky viděli jako přívržence režimu. U Gegů Hodžova snaha o sjednocení nezafungovala.

Seznam použitých zdrojů

- DE RAPPER, Gilles. Do Ghegs and Tosks exists? The north/south division in Albania and its interpretations. ISSN: 07557809 [online]. © 2004 cit. 2015-03-09. Získáno přes databázi: <http://www.scopus.com/>
- GELLNER, Ernest André. *Nacionalismus*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2003. 133 s. ISBN 80-7325-023-3
- HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Albánie*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 716 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-939-3
- HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 315 s. Studijní texty; sv. 45. ISBN 978-80-7419-010-0
- SUROVČÁK, Martin. *Základy albanistiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 183 s. ISBN 978-80-210-6587-1